

Vlaams
Parlement

ingediend op **1850** (2018-2019) – Nr. 2
5 maart 2019 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Tine van der Vloet

over het voorstel van resolutie

van Lorin Parys, Katrien Schryvers, Freya Saeys, Peter Persyn,
Griet Coppé en Danielle Godderis-T'Jonck

betreffende de aanpak
van eenzaamheid in Vlaanderen

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bert Moyaers.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Danielle Godderis-T'Jonck, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs,
Tine van der Vloet;

Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Martine Taelman;

Bert Moyaers, Freya Van den Bossche;

Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Lies Jans, Manuela Van Werde, Elke Wouters;

Sonja Claes, Dirk de Kort, Jamila Hamddan Lachkar, Tinne Rombouts;

Jo De Ro, Laurence Libert;

Jan Bertels, Bart Van Malderen;

Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

Documenten in het dossier:

1850 (2018-2019) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het voorstel van resolutie betreffende de aanpak van eenzaamheid in Vlaanderen, tijdens haar vergadering van woensdag 27 februari 2019.

1. Toelichting door Lorin Parys

Lorin Parys is tevreden dat er een voorstel van resolutie besproken wordt waarin het Vlaams Parlement de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vraagt om samen een Vlaamse strategie op te zetten om eenzaamheid te bestrijden. Dat is een moeilijke kwestie die niet helemaal kan worden opgelost, maar het beleid kan wel meer doen dan thans het geval is. Aan de steden en gemeenten wordt gevraagd in hun meerjarenplan 2021-2025 een hoofdstuk aan eenzaamheid te wijden. Het is ook de bedoeling goede praktijkvoorbeelden te delen, iets wat de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten al doet.

Om het probleem aan te pakken, zijn vooreerst goede data nodig. Het tweede punt van het voorstel van resolutie is erop gericht het databeleid te versterken. Het is zaak op een gelijke manier data, zowel kwalitatief als kwantitatief, te verzamelen zodat ze met elkaar vergelijkbaar worden. Daarom is overleg met de Federale Regering en met de andere gemeenschapsregeringen nodig om aan de Belgische Gezondheidsenquête een hoofdstuk toe te voegen over eenzaamheid.

Eens de cijfers er zijn, is het belangrijk te weten welke interventies voor welke doelgroep het succesvolst zijn. Daarom vragen de indieners een interventiedatabank. Een volgende punt is de aanstelling van de minister van Welzijn als coördinerend minister van de Vlaamse strategie tegen eenzaamheid, zodat ook andere beleidsdomeinen aandacht schenken aan het bestrijden van eenzaamheid. De berichten in de pers als zouden de indieners een minister van Eenzaamheid willen, kloppen niet.

Om een taboe te doorbreken, wat eenzaamheid tot op zekere hoogte nog is, zijn wervende campagnes nodig, onder andere om het cliché dat eenzaamheid vooral ouderen treft, te counteren. 40 tot 69-jarigen lopen immers de grootste kans op eenzaamheid. De Vlaamse Regering wordt ook gevraagd bedrijven, organisaties en de openbare omroep uit te dagen om meer aandacht te schenken aan eenzaamheid en acties op te zetten. Hij refereert aan initiatieven als Music for Life dat heel wat onderwerpen niet alleen bespreekbaar maakt, maar mensen er ook voor in actie laat schieten. Tot slot vraagt het voorstel van resolutie na te gaan hoe er kan worden geëxperimenteerd met nieuwe aanpakken en oplossingen. De indieners denken dat een sociale-impactobligatie daarvoor een geschikt instrument kan zijn.

2. Bespreking

Freya Saeys wijst op de initiatieven die een aantal steden en gemeenten al nemen tegen eenzaamheid. Onderzoek wijst uit dat eenzaamheid niet gelinkt is aan ouderdom want het is een probleem dat voorkomt bij alle leeftijdsgroepen. Het voorstel van resolutie legt het initiatief bij de lokale overheden. De ervaringen die sommige al hebben opgedaan, moeten worden gevaloriseerd. Vanuit de wetenschap dat er geen unieke oplossing is voor eenzaamheid, is een interventiedatabank nodig, die leert welke acties voor welke doelgroepen al dan niet werken. De strijd tegen eenzaamheid vergt meer dan enkel welzijnsinitiatieven, alle beleidsdomeinen moeten hun verantwoordelijkheid nemen.

Ook *Katrien Schryvers* wijst op het complexe probleem dat eenzaamheid is. Ze bestaat in verschillende vormen: sociale, emotionele, existentiële, situationele of chronische eenzaamheid. Het is niet zo dat er maar één leeftijdsgroep door getroffen wordt. Zich eenzaam voelen is daarenboven subjectief. Ook mensen met veel sociale contacten en een groot netwerk kunnen zich eenzaam voelen. Dat gevoel heeft

verstreckende gevolgen voor de gezondheid en het algemeen welzijn. De oplossing bestaat niet. Inzetten op sociale relaties en de kwaliteit ervan is een mogelijkheid. Het thema vergt aandacht van alle beleidsniveaus en -domeinen. Er zijn al heel wat goede initiatieven van lokale besturen, vrijwilligersorganisaties, buurtgroepen, verenigingen enzovoort. Het is goed die te delen. Een lokale overheid kent de specifieke situatie het best en kan daar dan ook best op inspelen. De indieners pleiten ook voor een Vlaamse strategie die onder meer steden en gemeenten ondersteunt, en aanmoedigt om actie te ondernemen. De interventiedatabank is een goede hulp om een goede actie aangepast aan de doelgroep te vinden. Wetenschappelijke inzichten zijn belangrijk. De monitoring van eenzaamheid incorporeren in de Belgische Gezondheidsenquête kan daartoe een eerste stap zijn.

In haar gemeente loopt de actie 'We weten elkaar wonen', waarbij vrijwilligers elk jaar een bezoekje brengen aan alle tachtigplussers. De actie kan op veel bijval rekenen, want ze initieert sociale contacten, is een vertrekpunt voor langere relaties en een middel om behoeften te detecteren. Door de wijkverenigingen in te schakelen, wordt het sociaal weefsel versterkt.

Ook om het taboe van eenzaamheid te doorbreken, kunnen lokale besturen heel wat gerichte acties ondernemen. Het is belangrijk dat zij zich bewust worden van de impact die ze kunnen hebben. Vlaanderen speelt zelf ook een belangrijke rol. Het is zaak bij alle beleidsbeslissingen stil te staan bij de impact op eenzaamheid. Voor CD&V mag dat een expliciete doelstelling zijn van de verschillende beleidsdomeinen, met coördinatie door het beleidsdomein Welzijn. Tot slot waarschuwt ze voor een mogelijk negatief gevolg dat erover spreken het eenzaamheidsgevoel bij sommigen opwekt of erger maakt. Ze vraagt om de neveneffecten van maatregelen niet uit het oog te verliezen.

Jan Bertels verwijst naar de interessante hoorzittingen over de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende de aanpak van eenzaamheid in Vlaanderen (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1559/2) waarin de vele facetten van eenzaamheid aangekaart werden. Het is goed dit thema meer aandacht te geven en het als een aspect van transversaal beleid te maken. Het voorstel van resolutie is niet meer dan een aanzet, het is zaak ervoor te zorgen dat de aanbevelingen ook uitgevoerd worden. Eenzaamheid mag voorts niet louter beschouwd worden als een gezondheidsaspect. De interventiedatabank is een goede zaak, maar, gezien de talrijke lopende projecten, is een goede selectie van de voorbeelden die erin opgenomen worden, nodig.

Elke Van den Brandt kan dit voorstel van resolutie met een positieve bril lezen: relevante thema's, goede voorstellen enzovoort. Toch kan ze er even goed in lezen dat de hete aardappel doorgeschoven wordt naar de gemeenten. Het klopt dat de gemeenten actie moeten ondernemen, maar er mag niet voorbijgegaan worden aan wat de Vlaamse overheid zelf doen kan. De vijfde aanbeveling gaat in die richting, maar voor de spreker hadden die bepalingen wel wat explicieter mogen zijn. Voor eenzaamheid is er geen toveroplossing, maar er zijn enkele structurele oorzaken, zoals armoede. De Vlaamse Regering heeft de armoede laten toenemen in plaats van afnemen, heeft bespaard op het sociaal weefsel, op socio-culturele verenigingen, op jeugdwerk enzovoort. Het wringt dat een meerderheid die bespaart op zaken die kunnen zorgen voor meer sociale cohesie en een warmere samenleving, thans zegt dat de lokale besturen iets moeten doen aan eenzaamheid. Ze hoopt dat de volgende Vlaamse Regering het omgekeerde doet van de huidige en ten volle op haar eigen bevoegdheden focust door iets te doen aan armoede en ervoor te zorgen dat het sociaal-cultureel verenigingsleven gewaardeerd en gefinancierd wordt, dat jeugdwerk een plaats krijgt, dat sportclubs zuurstof krijgen, dat de geestelijke gezondheidszorg versterkt wordt en out-reachend kan werken enzovoort.

Lorin Parys beaamt dat er geen wonderoplossingen zijn. Eenzaamheid maakt deel uit van elk leven. Het is alleen problematisch als het chronisch is, en de persoon eruit wil maar het niet alleen kan. De indieners zijn trots dat ze het thema op de agenda hebben geplaatst. Een Vlaamse strategie betekent dat de Vlaamse overheid wel degelijk een taak krijgt, onder meer om van elke maatregel na te gaan of die de eenzaamheid positief of negatief beïnvloedt. Het is niet zo dat de verantwoordelijkheid uitsluitend bij steden en gemeenten komt te liggen. Dat beleidsniveau staat echter het dichtst bij de burgers en weet op welke manier er op lokaal en buurtniveau best ingegrepen wordt. Als niet zowel het Vlaamse als het lokale niveau geresponsabiliseerd worden, zullen er nooit stappen voorwaarts gezet worden.

Hij vraagt met cijfers te staven dat deze Vlaamse Regering het armoederisico deed stijgen. Dat is volgens hem niet zo, zelfs in moeilijke omstandigheden. Voorts is er op vijf jaar tijd nooit eerder zoveel geïnvesteerd in zorg en welzijn als onder deze meerderheid: meer dan een half miljard euro recurrente middelen extra. Hij wil best debatteren, maar op basis van feiten. Hij besluit dat het voorstel van resolutie niet alles oplost, maar toch stappen voorwaarts zet.

Bart Van Malderen vraagt om de European Statistics on Income and Living Conditions over de armoede aan het verslag toe te voegen. Dan zal de voorzitter van de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen wel moeten erkennen dat er enkel, weliswaar binnen statistische marges, in 2018 een bescheiden daling van het armoederisico was, maar voor het overige zijn de cijfers jaar na jaar blijven stijgen.

Elke Van den Brandt kan aantonen dat er meer kinderen in armoede opgroeien dan aan het begin van de regeerperiode. Ze is benieuwd op welke cijfers *Lorin Parys* zich baseert om te zeggen dat de armoede deze regeerperiode gedaald is. Dat is echter niet de essentie van haar betoog. Armoede is een structurele oorzaak van eenzaamheid. Als de meerderheid iets wil doen aan eenzaamheid, zal ze ook die structurele oorzaken moeten aanpakken.

Dat er meer geld gaat naar Welzijn is deels de keuze van de Vlaamse Regering maar deels ook het gevolg van de zesde staatshervorming. De Vlaamse Regering heeft echter bespaard op die aspecten die het sociaal weefsel verstevigen. Als *Lorin Parys* het woord besparen wil vermijden, wil ze het ook zo formuleren: de organisaties krijgen minder geld om hetzelfde werk te doen. Het is goed dat het thema op de agenda komt en haar fractie zal het voorstel van resolutie om die redenen steunen. Dat neemt niet weg dat er een totaal ander beleid dan deze Vlaamse Regering voert, nodig is om het probleem aan te pakken.

Lorin Parys vindt dit niet het moment om te debatteren over het regeringsbeleid. N-VA is trots op de resultaten die de Vlaamse Regering voorlegt, hoewel het op sommige vlakken uiteraard beter kan. Hij is tevreden dat Groen het voorstel van resolutie zal goedkeuren. Hij roept iedereen op om samen te werken om het taboe rond eenzaamheid te doorbreken en ervoor te zorgen dat iedereen in Vlaanderen zich erachter schaart.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt eenparig met 11 stemmen aangenomen.

Bert MOYAERS,
voorzitter

Tine VAN DER VLOET,
verslaggever